

Ved formuleringen af de enkelte rettigheder kan der i øvrigt hentes inspiration i de bestemmelser fra charteret, som gengives i bilaget til dette beslutningsforslag.

Til punkt 3.

Efter grundlovens § 3 findes der tre »statsmagter« nemlig den lovgivende, den udøvende og den dømmende magt. I princippet skal de tre statsmagter holdes adskilt for at forhindre magtmisbrug. Intet organ bør således have magt til både at lave reglerne, administrere dem og bedømme, om de er blevet overholdt.

I dag er situationen den, at domstolene dømmer. Administrationen administrerer, lovgiver og dømmer. Lovgiverne lovgiver og administrerer.

En tidssvarende demokratisk grundlov må udtrykkeligt fastslå, at Folketinget som landets øverste folkevalgte forsamling i god overensstemmelse med den demokratiske grundopfattelse skal have kompetence til at udstede enhver retsakt, som ikke udtrykkeligt er forbeholdt et andet statsorgan efter grundloven. Heraf følger også, at Folketinget kan delegere dele af sin kompetence, idet det er overladt til Folketinget at afgøre, hvilke beslutninger der er så væsentlige, at Folketinget selv vil træffe beslutningen frem for at overlade den til ministrene eller forvaltningen.

En ny grundlov må klart udtrykke, at det i sidste ende er domstolene, som afgør, hvad der i konkrete situationer er gældende ret. Hvis lovgiverne er utilfredse med domstolenes fortolkning af de gældende lovttekster, må de tage initiativ til at ændre lovgivningen.

Visse typer af afgørelser, som er konkrete og veldefinerede, kan ved udtrykkelig lovgivning herom henlægges til nævn, råd og kommissioner, der reelt er uafhængige i forhold til den pågældende minister, og som er indrettet således, at deres procedureregler minder om dem, der gælder ved domstolene.

I overensstemmelse med den demokratiske grundopfattelse skal en ny grundlov fastslå, at ministrene og forvaltningen udøver deres magt på grundlag af hjemmel i lov med ansvar over for Folketinget. Det juridiske ansvar følger af lov om ministeransvar.

Til punkt 4.

Selv om de politiske partier er kernen i vort repræsentative demokrati, er de slet ikke nævnt i grundloven. Det er en åbenbar mangel.

Derfor bør det overvejes at indføre en grundlovsbestemmelse, der siger, at vort folkestyre er baseret på eksistensen af politiske partier, samt at kun anmeldte og godkendte partier kan opstille kandidater til folketingsvalg.

De politiske partiers centrale rolle i vor demokratiske styreform tilsiger, at de støttes af staten efter principper, som fastsættes i valgloven.

I denne forbindelse kan det overvejes at forbyde arbejdsmarkedets og erhvervslivets organisationer og virksomheder at yde tilskud til politiske partier.

Til punkt 5.

Til et tidssvarende folkestyre hører åbenhed og borgerinddragelse. Ikke blot af principielle grunde, men også fordi åbenhed og borgerinddragelse styrker kvaliteten af de beslutninger, som skal træffes.

Allerede i dag foreligger der en lovgivning om offentlighed i forvaltningen, men loven hæmmes af mange undtagelser og en uklar praksis. Danmark har tillige fortsat en restriktiv arkivlov.

I FN-regi blev der i 1998 vedtaget den såkaldte Århuskonvention, som på miljøområdet pålægger de underskrivende lande en forpligtelse til at give deres borgere adgang til alle oplysninger, ret til at deltage i beslutningerne og adgang til retlig prøvelse.

En ny grundlov bør udbrede konventionens principper til hele den offentlige forvaltning, men dog således at forberedende interne papirer, der fortsat er til overvejelse, ikke er omfattet af offentlighedskravet. Der kan også være tungtvejende samfundsinteresser, som kan tilsidesætte ønsket om offentlighed.

Til punkt 6.

Selv om de seneste ændringer i Folketingets forretningsorden har styrket Folketingets udenrigspolitiske indflydelse, er det utilfredsstillende, at det i grundlovens § 19 hedder: »Kongen handler på rigets vegne i mellemfolkelige anliggender«. Her trænger en opdatering sig virkelig på.

Af en tidssvarende dansk demokratisk grundlov må det klart fremgå, at også i landets udenrigspolitik har Folketinget den øverste magt.

Demokratisk set er det ligeledes utilfredsstillende, at det ofte er højesteretsdommere og ikke det danske folk, der kan blive bedt om at afgøre omfanget af de beføjelser, der kan overlades til mellemfolkelige myndigheder.

§ 20 lyder:

»Stk. 1. Beføjelser, som efter denne grundlov tilkommer rigets myndigheder, kan ved lov i nærmere bestemt omfang overlades til mellemfolkelige myndigheder, der er oprettet ved gensidig overenskomst med andre stater til fremme af mellemfolkelig retsorden og samarbejde.

Stk. 2. Til vedtagelse af lovforslag herom kræves et flertal på fem sjettedele af Folketingets medlemmer.